

Gyereket valakitől

ÍRTA: DÁVID KÁROLY

Patainé Tóth Judit öt nappal múlt harminchat éves, amikor egy hajnalon, három óra húsz perckor először megmozdult a baba. A vékony, ma is lányos alkatú asszony pontosan emlékszik az időpontra.

„Felriadtam, felkapcsoltam a villanyt, és megnéztem az órát. Először úgy éreztem, mintha valami csiklandozna belülről.

Aztán, mikor a dolog megismétlődött, már tudtam, hogy Lacika jelzi: itt vagyok, élek. A hatodik hónapban voltam, úgyhogy az én kis bébim menetrend szerint jelentkezett. Jó gyerek lesz – gondoltam magamban, és igazam lett. Szerettem volna elmondani valakinek ezt a csodálatos élményt, de hajnali fél négykor mégsem hívhattam fel anyámat, féltem, hogy megijesztem. A lakásban pedig egyedül voltam, András akkor már két hónapja elhagyott.”

Tóth Judit, a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola harmadéves tanító szakos hallgatója egy tánczázi estén ismerkedett meg Patai Andrással. Akkoriban még divat volt ez a néptáncos

rendezvény, Nyíregyháza több pontján működtek efféle klubok.

Judit és András a főiskolai táncházban találkoztak.

Patai akkor huszonöt éves volt, ve-

gyésmérnök, és egy budapesti cég helyi leányvállalatánál dolgozott. Jól táncolt. Kecskeméten, ahol született és felnőtt, diák korában tagja volt egy néptáncsoportnak. Judit később, a megismerkedésükre visszagondolva nem is tudta eldönteni, hogy András táncstudása vagy csillogó, fekete szeme varázsolta el jobban, de valami elvarázsolta, az biztos. Hasonló történhetett a férjével is, mert másnap délután már ott állt a főiskolai kollégium portája előtt, kezében a Sebő együttes lemezével: „Szerelem, szerelem, átkozott győtrelem, mért nem virágozol minden falevelen...”

Júniusban Judit megkapta az oklevelét, augusztusban összeházasodtak.

Kecskeméten volt az esküvő.

„Apám, Tóth László, a szülőfalum postáján dolgozott, és fiatalon halt meg gépkocsibalesetben. Egyedüli gyerek voltam, és az anyám nagyon nehezen nevelt fel. A tanítóképzőt is csak úgy véggezhettem el, hogy egész nyáron dolgoztam a postán, gyűjtöttem a pénzt. András gyerekkorában három testvérével, szüleivel és az apai nagyszülőkkel egy Kecskemét környéki házban élt, jó nagy családban, amit mindig irigyeltem tőle...”

Az ifjú pár Nyíregyházán bérelt, majd vásárolt egy lakást. András továbbra is a pesti cég alkalmazásában dolgozott, Judit pedig egy régi belvárosi iskolában kezdett tanítani.

Úgy gondolták, néhány évig még várnak a gyerekekkel, és majd ha anyagilag is megerősödnek, jöhet az áldás, de András családja sürgette őket: „Majd mi segítünk. Gyerek nélkül nem család a család. Lássuk az unokákat.”

Juditot nem nagyon kellett kapacitálni, imádta a gyerekeket, ezért választotta a tanítónői pályát. A férjének azt mondta első közös Szilveszter-estjükön, hogy ha ő „beindul”, meg sem áll háromig. Már mint három gyerekig.

Csakhogy nem indult be még a ház-

ságuk harmadik, negyedik évében sem. Pedig a fiatalok már mindent megtettek, ami ebben az ügyben megtehető: nézték a naptárt, hőmérőztek, és szerették egymást, amikor csak lehetett. De Judit nem esett teherbe.

Az asszonyka elment az orvoshoz. A nőgyógyászati kivizsgálás semmiféle olyan problémát nem talált, ami megakadályozta volna Judit megtermékenyülését. Méhe elég fejlett volt, és a peteérése, a menstruációja is rendszeres.

Miután a fiatalasszonynál mindent rendben találtak, meg kellett vizsgálni a férjet is.

„András nagyon ódzkodott a vizsgálat-

tól. Ő alapvetően szemérmes ember, aki szerintem még sohasem vetkőzött le orvos előtt. Hacsak a katonaságnál nem.”

Az orvosi vizsgálat kimutatta, hogy a férfi spermái nem alkalmasak a megtermékenyítésre.

„Amikor ezt megtudtuk, annyit sírtam, hogy egy hétig injekcióra jártam, hogy egyáltalán tudjak tanítani. András is ideges volt, de azért nyugtatgatott: nem eszik olyan forrón azt a kását, Nyíregyháza nem a világ közepe, amit az orvosok itt mondanak, nem szentírás. Elmentünk Kecskemétre, egy ismerős orvoshoz, aztán Pestre egy klinikára, de hiába. Mind ugyanazt mondták: András nem lehet apa. Ezekről az eredményekről aztán András is, én is nagyon elkeseredtünk. Kóvályogtunk hetekig, mint a holdkórosok. Csak azon gondolkodtunk, hogyan lehetne ebből a csapdából valami kivezető utat találni. Az az igazság, hogy nagyon szerettük egymást. András nem tudott úgy elmenni mellettem, hogy meg

ne simogasson. És én is csak hánykolódtam éjszaka egyedül, ha a férjemnek néha fel kellett mennie Pestre továbbképzésre, s ott kellett maradnia néhány napig. A megismerkedésünk után észre sem vettem más férfit, nekem csak ő létezett. Igaz, hogy nem voltam szűz, amikor férjhez mentem, de az a dolog egy iskolai gyerekes szerelem végén történt, még tizennyolc éves koromban, érettségi után, nem volt jelentősége.”

András szüleinek a fiatalok nem mondták el az igazságot, csak azt, hogy nem lehet gyerekük. Tudták, hogy a szülőket nagyon megrázná, ha kiderülne, hogy a fiúk magtalan. Elhalasztották a vallomást későbbre. A szülők persze arra gyanakodtak, hogy Judittal van valami baj, mert az ő fiúkkal ugyebár nem lehet, az ő családjukban mindig sok gyerek volt, és nem ám a postástól!

„Amikor egy kicsit megnyugodtunk, akkor felmerült a lehetőség, egészen pontosan a mamám vetette fel, hogy fogadjunk örökbe egy bébit. Én talán még el is fogadtam volna, mert hiszen a tanítványaimat is úgy szeretem, mintha az enyémeek volnának, de András sehogyan sem tudta elképzelni, hogy más gyereket simogassa. Próbáltam vele megértetni, hogy a gyerek azé, aki felneveli, aki éjjel-nappal mellette van éveken át. Mert a genetikai örökség persze fontos, de a döntő a nevelés, az egymásra hangolódás, a szeretet. András nem fogadta el a magyarázatot, csak azt hajtogatta, hogy ő nem akarja a más porontyát abajgatni. És egyre többször hangoztatta, hogy ő tulajdonképpen nem is akart gyereket, csak a szülei, meg az én kedvemért vállalta volna a családdal járó nehézségeket. Azt mondta: jól megvagyunk együtt ketten. És biztos a sors akarta, hogy így legyen. Mert gyerekkorunkban nagyon sok mindenről le kellett mondanunk, nekem a szegénység, neki a nagy család miatt, s most majd mindezt bepótolhatjuk.”

Pataiék valóban jobban éltek, mint a

hozzájuk hasonló, de gyermekes családok átlaga. Sokat jártak például külföldre, hiszen a nyolcvanas évek végén, a kilencvenes évek elején már szabadabban lehetett utazni. Igaz, András fizetése is jobb volt az átlagnál, és amikor önálló vállalkozásba fogott néhány társával, a jövedelme egyik napról a másikra megugrott. Volt pénz jó kocsira, telekre, hétvégi házra, utazásra.

„Próbáltam én is belenyugodni abba, hogy nem lesz gyerekünk, de nem ment. Az ember látja azt a sok okos, gyönyörű kölyköt az osztályban, meg az utcán, látja a nyitottságukat, a fejlődésüket, és csak arra tud gondolni, hogy neki is lehetne akár kettő-három is. És arra gondol, hogy ha akkor szül, amikor akart, már nagyobbak lennének, kedvesek, értelmesek. Rádásul el kellett viselnem András szüleinek a gyanakvását, célozgatását, hogy biztosan bennem van a hi-
ba, nálam a bi-
bi. Szerettem Andrást, és ő is szeretett engem, de egyre kevesebb időt töltöttünk együtt. Ő a vállalkozása után loholt, én meg mindent elvállaltam az iskolában, csak hogy ne kelljen otthon egyedül lennem. Reggeli ügyelet, tanulószoba, szakörvezetés – halmoztam a feladatokat. Kilencvenötben történt is velem valami... Meg-

mondom úgy, ahogy van: idegileg kikészültem. Be kellett feküdnöm két hétre a kórházba. Ott feküdtem, aludtam, pihentem, meg néha átsétáltam a szülészetre megnézni a kicsiket. Milyen gyönyörűek voltak... Egyik szebb, mint a másik!... Ott érelődött meg bennem a dolog, hogy most vagy soha, de nekem gyerek kell. Még hozzá a saját gyerekem. Nincs sok időm, harmincöt évesen már nem várhatok csodákra.”

Perjési Viktor Patai üzletfele volt. Ötvenes, halk, elegáns úr, aki több, mint harminc éve élt Ausztriában. Két-három havonta meglátogatta kelet-magyarországi partnereit és ilyenkor Pataiéknál is megjelent. Mindig hozott „a ház asszonyának” egy csokor virágot, vagy egy szépen csomagolt bonbont. A virágok és a bonbon mellé kézcsók és kedves dicsőítő szavak

jártak Judit csinoságáról és szépségéről. Judit ezeket a szavakat eddig oda tette, ahova valók: a hervadó virágok mellé a vázába. Kapott efféle szép udvarló szavakat a boltban a hentes-től, az iskolában attól a két szem férfi tanártól, akik a tanárnők közé tévedtek, és az utcán is idegenektől, bár ott gyakran durvább megfogalmazásban. Az efféle gyen-

gébb, vagy nyíltabb provokációkat egy néma mosollyal elintézte. Erkölce szerint a bölcs vadász nem lő minden felbukkanó vadra. Kivárja, amíg a számára fontos nemmes vad megjelenik, és azt cserkészi be.

Perjési úr Bécs közelében lakott. A felesége hosszú betegeskedés után néhány éve meghalt, a gyerekei kirepültek. Juditnak megmutatta a gyerekei fényképét. Szép, egészséges gyerekek voltak.

„Aznap, amikor kijöttem a kórházból, Perjési éppen nálunk volt. Amint meglátam, megfordult bennem a gondolat; nem lehetne ő a gyerek apja? Megbízható úriember, titoktartó, remélhetőleg semmi bonyodalom. Perjési, mintha megérezte volna, mire gondolok, a szokásosnál hevesebben udvarolt, és meghívott Bécsbe, egy kis bevásárlásra. Még a férjem is győzködött, hogy menjek, jót fog tenni az a kis kapcsolódás, maradjak, ameddig jólesik.

Nem részletezem, Bécsben Perjésinél laktam, és megtörtént a dolog. Nem tudom, neki mit jelentett ez az együttlét, egy alkalmi szerető áradozó szavait nem lehet komolyan venni, pláne, ha az illető úriember, de számomra az egész olyan volt, vacsorával, gyertyákkal, pezsgővel, hófehér ággyal, mint egy kellemes, de érzelmek nélküli aktus. Egy kolléganóm egyszer elmesélte, hogy miközben a férje keményen heveskedett rajta, ő megevett egy tányér almás pitét. Hát valahogy így feküdtem le Perjésivel én is.

Három napig voltam Bécsben, és hál'istennek a megtermékenyülés számára legjobb időpontban. Úgy gondoltam, ha Perjési alkalmas arra a szerepre, amire szántam, akkor biztos a siker.

Alkalmas volt. Egy hónap múlva már bizonyos lehettem abban, hogy terhes vagyok. Egyáltalán nem volt bennem félelem, hogy mit fog szólni András, a család vagy a környezetem. Valami különös nyugalom és boldogság töltött el. Anyámnak mondtam el először, mi történt. Nem szólt semmit, csak nézett és folytak a könnyei.

Harcolt benne a megértés és az ellenérzés. Nem győzködtem, nem láttam szükségét, tudtam, mit csinálok. Megvártam a harmadik hónapot, és akkor egy nagy lélegzettel elmondtam a történeteket Andrásnak. Úgy gondoltam, nem fogom magam felizgatni akkor sem, ha jelenetet csinál, kiabál vagy lekurváz. Nem idegesíthetem magam, vigyázni kell a gyerekre. De nem csinált jelenetet. Szinte szóltanul vette tudomásul a történeteket. Csak annyit mondott, hogy ezt magam vállaltam, tehát a következményeket is nekem kell viselni. Összecsomagolt és még aznap este elment. Később derült ki, hogy a házasságunk alatt is volt valakije, sőt nem is egy. Igaz, futó kapcsolatok. Ilyenek a férfiak. Ketté tudják választani a szerelmet és szexet. Vagy én inkább hallgassak? Nem. Nincs lelkiismeret-furdálásom ma sem. Ha ma kellene döntenem, ma is így döntenék. Nézem Lacikát, három éves, szép és okos, nagy kár lett volna, ha nem születik meg. Boldogok vagyunk.

A férjem rendes volt. Nem mondhatok rá semmi rosszat. Elhagyott, elváltunk, de Lacika az ő nevét viseli. Igaz, a gyerek nem érti, miért csak két-három havonta látogatja meg a papá.

Miután elváltunk, András felköltözött Pestre és újra megnősült. Az asszony két kamasz gyereket hozott a házasságba. Azt hiszem, boldogok. András hajt, a vállalkozása egyre jobban megy, valószínűleg nagyon gazdag.

Perjési úr nem tudja, hogy övé a gyerek, és ha rajtam múlik, nem is fogja megtudni. Időnként meglátogat a szokásos virággal, bonbonnal, és próbálkozik. Egyszer már, félig tréfásan ugyan, de a kezemet is megkérte. Nem lehetett komolyan venni. Igaz, nem mennék hozzá feleségül. Ha újra összekötöm az életem valakivel, abban kell, hogy szerelem is legyen. De még az sem biztos, hogy elég lehet. Nem csak engem, Lacikát is szeretnie kell.

** A történetben szereplők nevét megváltoztattuk. A képek nem a riport szereplőit ábrázolják.*